

ՀԻՆԳԵՐԱԲԹԻ, 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 2016թ.
№ 36 (412)

Nº 36 (412)

Սինայերք

www.syuniacyerkir.am

ՀՅ կառավարության
2016թ. հոկտեմբերի 6-ի
որոշմամբ Սուրեն Խաչատրյանն
ազատվել է Սյունիքի
մարզպետի պաշտոնից՝
իր դիմումի համաձայն:

ՀՀ կառավարության 2016թ. հոկտեմբերի 6-ի որոշմամբ Սյունիքի մարզական հաշվառման վեցամյական պահանջմանը:

Կահե Հակոբյանը ծնվել է 1971թ. Երեւանում։ Միջնակարգ կրթությունը ստացել է Երեւանի Ն.Ստեփանյանի անվան N71 դպրոցում։ 1993թ. պարտել է Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի տեխնիկական կիրենօնտիկայի ֆակուլտետ՝ ինժեներ-կիրենօնտիկ մասնագիտությամբ։ 1993-95թ. ծառայել է ՀՀ զինված ուժերում։ Այնուհետև աշխատել է ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայությունում, ապա գրանքել ծեռներցությամբ, որից հետո աշխատել ՀՀ գլխավոր դատախազությունում։ 2010-2014թ. աշխատել է խորհրդական Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմում։ 2010-2011թ. աշխատել է նաև «Քրոնիմետ մեթալս բրեյդինգ» ՍՊԸ ընկերությունում՝ խորհրդական, 2011-ից նոյն ընկերության կոմերցիոն տնօրինություն։ 2014-ի հուլիսի 1-ից «Զանգեզուրի ՊԱԿ» ՓԲ ընկերության վարչական տնօրինություն, 2016թ. օգոստոսի 15-ից «Զանգեզուրի պղնձամոլիրդենային կոմքինատ» ՓԲ ընկերության գլխավոր տնօրինի 1-ին տեսուակը։ Անվասականական է։

Դակալու Ավագության պահանջման մեջ առաջին տեղում է պահանջման առաջնային դաշտը՝ Հայաստանը:

Փոտբրլային ակումբի նախագահը:
«Սյունաց երկիր» թերթը շնորհա-
վորում է նորանշանակ մարզպետ Վահե
Նակրյանին, ցանկանում նրան հաջողու-
թյուններ Սյունիքի մարզի ղեկավարման

Առօլմ:

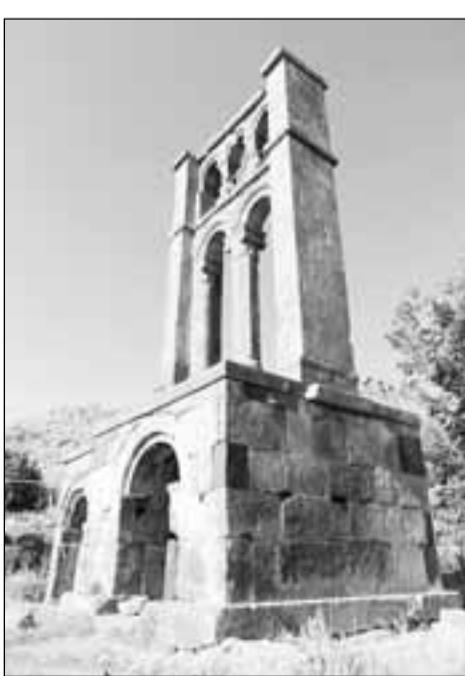

Վահե Հակոբյանը՝ Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզակեդ

ՄԿՐՏԻՉ ԶԱՐԴԱՐՅԱՆ. «Հնագելիներիս սպասելիքները Սիսիանի Աղիփու ամրոց-բնակավայրից բավականաշատի մեծ են»

Environ Biol Fish

«Սյունիքրում պեղումներ ենթ իրականաց-
նում 2005թ.-ից, այդ աշխատանքները սկսե-
ցինք Շաղատի, Բալաբի անտիկ բնակավայ-
րերից, այսուհետեւ շամփեցինք դեպի Ույժ,
որից հետո, որպես մեր ծրագրերի օրինաչափ
ընդլայնում՝ Աղյուսությունը Աղյուսություն նախական հե-
տախուզումը տարիներ առաջ էինք կատարել,
եւ հանապատասխան վերգետնյա գտածո-
ներն ու աերոլուսանելարները բռույ էին տալիս

Աղիպու, VI դարի մահարձան

*E³ Œ³ ŒáœÃÇœœÝ
áœÝ»ŒœÙ ÙÇÙ»³ ŸÓ
ÙÇç»œf*

ä à Ö à ê ² è ² ø ³ ² È

Ժիրայր Աղավելյանի «Արմադիներ» խորագրով ցուցահանդեսը՝ Կապանում

Յոլտեմբերի 6-ին Կապանի երկրագիտական քանգարանում քացվեց ծագումով վաշագանցի Նկարիչ, ռեժիսոր, կինոդերասան, բանաստեղծ, սցենարիստ Եւ երաժիշտ Ժիրայր Աղավելյանի «Արմատներ» խորաօնու օրւահամճութեա:

Ժիրայր Աղավելյանին ողջունելու էին եկել արվեստագետներ, արվեստաբաններ եւ մարդիկ, ովքեր պարզապես սիրում են զնահատել գեղեցիկը: Ողջոյնի խորութ ճանաչված հրապարակախոս, բանաստեղծուիի Յօհիփ սիմեն զանգեղության, հատկապես վաշագանյան բնության ծնունդ համարեց Ժիրայր Աղավելյանի արվեստը: Գեղանկարիչ Բորիկ Մինասյանը նշեց, որ Ժ.Աղավելյանի արվեստը գեղանկարչության ու լուսանկարչության յուրօինակ համարություն է: Ողջունելով հայենի երկրութ ցուցահանդես բացելու նախաձեռնությունը՝ Բ.Մինասյանը նրան մարեց կանաչ ճանապարհ արվեստի անսահմանային աշխարհում:

փակ աշխարհում։
Իրեն Փոտոգեղարվեստի ճերկայացուցիչ համարող արվեստագետն այսպես բնութագրեց նախընդորած ուղղությունը. «Ես քերում եմ մի աշխարհ, որտեղ իրական եւ երեւակայականը մերձենում են գոլոմի փիլիստիքայրամբ, ներառությունը, յուրովի մոտածողության ազատ մի դաշտ, որտեղ հաղորդակցվող ներքին, զգայական էներգիամ փոխանցելի է, անգամ չկան նկարների անվանակոչումները։ Յուրաքանչյուրը կարող է այդ պատկերների իր անվանումը տալ... Քենքը սերճ է, մարդը, սիեգերը, ճակատագրի բախումները, դրամատիկ վիճակները եւ այն ամենը, ինչը կարող է բացել պատկերացումների գունագեղ մի աշխարհ, որը եւ կա, եւ չկա, բայց ուզում է այդ զաղուճարանների բանալին դաշնամուկ ու միջնորդի իր երանքամբ բարձրացնելութեամբ»։

Մասնագիտությամբ լինելով ռեժիսոր (ավարտել է Լենինգրադի կուլտուրայի ինստիտուտի կինոռեժիսորական բաժինը՝ որոշեց կինոռեժիսորությունը Վերածել ֆուլոռեժիսորության, այսինքն լուսանկարներին դեր տալ, զրուցել նրանց հետ, մի խսքով՝ բենադրություն կազմակերպել, ինչը դրական հոլովեր, մտածողություն են լուս է բերում մարդուն: «Իսկ լույսի աճրող իմաստը մարդուն հոլու տալն է, ինչը կմղի նրան դեպի նոր հորիզոնների բացահայտում: Առանց հոլում մարդ չի կա

րող ապրել», - բացատրում է Ժ.Աղավեյսանը:

Կապանյան ցուցահանդեսին Եթրկայացվել է 50-ից ավելի կտավ, որ շատ չնշնչ նաև է կազմուն նրա կտավների (3000-ից ավելի կտավի հերիխակ) է: Նկարները շատ արվեստագետների հնարավորություն են տալիս ստեղծագործելու. մեղեդիներ, բանաստեղծություններ, արձակ պատմություններ են հորինվել նրա կտավների տպավորության ներք, ինչը ժիրայր Աղավեյսանն իր կարեւորագույն ձեռքբերումներից է համարում:

Սյունիքի Նորանշանակ մարզպետ Վահե Հակոբյանի պաշտոնակալությունը

Յակտեմբերի 10-ին Կապանի օդանավակայանում ՀՀ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար՝ նախարար Դավիթ Յարությունյանը եւ ՀՀ տարածքային կառավարման ու զարգացման նախարար Դավիթ Լոքյանը Սյունիքի հանրությանը պաշտոնապես ներկայացրին նորանշանակ մարզպետ Վահե Յակոբյանին: Յավարքած հարյուրավոր այրունեցիներ աղոյիկացով դիմավորեցին Վահե Յակոբյանին եւ շնորհավորեցին նրան նշանակման առիթով: Վահե Յակոբյանը Սյունիքի մարզպետ է նշանակվել 2016թ. հոկտեմբերի 6-ին՝ ՀՀ կառավարության որոշմամբ:

Օդանավակայանում հավաք-
վածների առջև ելույթ ունեցան Կա-
հե Հակոբյանը, Դավիթ Հարությու-
նյանը եւ Դամիել Լորյանը:

տառապս չէ, որ Սյունիքի մարդկանց է սկսվում փոփոխությունների մեջնարկը, քանի որ Սյունիքը թե աշխարհաբարձրական, թե՝ ռազմավարական, թե՝ ռեսուլտատի առումով առանձնահատուկ նշանակություն ունի մեր երկրի համար: Ձեր մարզն առաջինն է, որ մարզերի կարավարման եւ գարգացման նոր մոտեցում պետք է ծեւալվորի համատեղ աշխատանքը բռլի կտու

սկզբնավորել այն չափորոշիչները, որով պետք է ընթանա հանրապետության մարզերի զարգացումը», – նաևնավորապես նշեց Դ. Հարությունյանը եւ մաղթեց մարզպետին հաջողություն, նոր բարձունքներ, հավակնոտ ծովագրե:

Ողջույնի խսորու տարածքային կառավարման եւ զարգացման նախարար Դավիթ Լոքյանը նշեց, որ Վահե Դավթյանին բարդ եւ ծանր աշխատանք է սպասվում: Բայց եւ համոզվութեա հայտնեց, որ նորանշանակ մարզպետը, ՀՀ նոր կառավարությունն իրենց ընդհանուր սկզբունքներով, մարգերի տնտեսական զարգացման ռազմավարու-

թեց հասկալիչն ու արդյունավետ
աշխատանք:

մին ներկայացրին նորանշանակ մարզպետ Վահե Հակոբյանին: Իրենց խոսքում նրանք նշեցին, որ բարդ եւ պատասխանառու ժամանակաշրջան է թե՝ մարզպետի, թե՝ նրա աշխատակազմի համար: Նոր ժամանակներում Սյունիքի մարզը մյուս մարզերի համար կառավարման եւ զարգացման առումներով առաջամարտիկ կլինի, ուստի նրա փորձը կարեւոր է եւ կլինի ուշադրության կենտրոնում:

Ինչպես նշեց Դավիթ Լորյանը, մարզպետի խնդիրը միայն համայնքներն ու տարրեր ոլորտները կառավարելը չէ, այլ նաեւ մարզի տնտեսական զարգացումը, աշխատատեղերի ու քաղաքացիների համար բնականոն ապրելակերպի ապահովումը:

Նորանշանակ մարզպետի
առաջնային խնդիրներից է համայնքային բյուջեների հստակեցումը, համայնքների խոշորացման գործընթացի եւ նրա դրական արդյունքների ապահովումը: Դավիթ Լոքյանը շնորհակալություն հայտնեց նախկին մարզպետ Սուլեյն Խաչատրյանին՝ տարիների արդյունավետ աշխատանքի, մարզի զարգացմանը միավորակ օրականի համար:

Ամփոփակ խոսքում Վահե Հա-
կոբյանը շնորհակալություն հայտ-
նեց ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյա-
նին, ՀՀ վարչապետ Կարեն
Կարապետյանին վատահության հա-
մար: Այնուհետև նշեց «Անցողիկ,
բավականին բարդ ժամանակաշր-
ջանում խիստ պարտավորեցնող
աշխատանք է ինձ համարարկվել:
Ամենակարենորդ, իհարկե, մարդ-
կային ռեսուրսն է, միասնական
ուժեղույք փորձենք հաղթահարել
դժվարությունները, մանավաճր՝ որ
մեր ժողովուրդը լրուց մարտահրա-
վերների ժամանակ կարողանում
է համախմբվել. Այս ապրիլյան
պատերազմը»: Վահե Հակոբյանը
շնորհակալություն հայտնեց նաեւ
Սուրեն Խաչատրյանին կատարած
աշխատանքի համար եւ նշեց, որ
նրա կառավարման ժամանակաշր-
ջանի դրական փորձը, լավագույն
ավանդույթները կօգտագործվեն
իետպասա աշխատանքում:

Այդունքութեամբ Հայոց պատմութեամբ աշխատավոր է աշխատավոր պատմութեամբ:

**Միշտ լինես
դաքու կանչող,
Գորի՛ս, ասում են
գորիսեցիները**

Երկինքը ծածկած գորշ ամպերն
ի գորու չէին փոքր-ինչ անգամ
ստվերելու տոնական օրվա մի
փոքրիկ շորիսին անգամ: Օրվա
նահապետները Գորիսի մեծերն
էին, այսինքն՝ հայոց աշխարհի
մեծերը, բանզի այս հոդի տված
յուրաքանչյուր անհատակա-
նություն դառնում է Հայաստան
աշխարհի մեծություններից: Իսկ
նահապետներն Ակսել Բակունցն
է, Գուսան Աշոտը, Սերո Խան-
զայյանը, ովքեր կուրքի նման
բազմել էին յուրաքանչյուր գորի-
սեցու հոգու տանը, եւ Գորիսի
տոնը դարձել էր Երկրպագու-
թյան, գնահատանքի, առ Աստ-
ված շնորհակալություն հայու-
նելու օր: Յոկտեմբերի 1-ի վաղ
առավոտից Գորիսում հնչում էին
Գուսան Աշոտի երգերը: Սյու-
նյաց սարերն իրենց գիրկն էին
կանչել Սյունյաց Երկրի շատ
զավակների, որ Գորիսի տոնը,
Գորիսի ուրախությունը միասին
նշեն ու կիսեն, միասին մի-մի
թաս զարկեն ու ասեն՝ շնորհա-
վոր տոնի, Գորիս՝, շնորհավոր
146-րդ սարեդարձ, Գորիս՝:

Տոնը սկսվեց արդեն խոշորացված Գորիս համայնքի ղեկավար Վաչագան Աղովոնցի աշխատատեղայակից: Այստեղ են նաև Գորիսի անցած ժամանակների քաղաքաբետերը՝ Սամվել Հարությունյանը, Համբետ Սկրուզյանը, եւ, իհարկե, Նելսոն Ուկանյանը: Մարզպետ Սոլիեն Խաչատրյանը, քածկակ քարձրացնելով, ասում է՝ շնորհակալ ենք, Աստված, շնորհակալ ենք, որ ծնվել ենք հենց Գորիսում: Սա այն քաղաքն է, որը չափ սերմ բոյն չի դնում, սա այն քաղաքն է, որ մեծեր է տալիս Հայաստանին:

Ծնորհավորանքի խոսքեր են ասում Գորիսի նախկին քաղաքապետը: Իսկ Վաշագան Աղունցը քաղաքի օրվա առթիվ շնորհավորական իր ուղերձում ասում է. «Գորիսն արդեն 146 տարեկան է, որի առթիվ ցերմորեն շնորհավորում եմ բոլորին: Այս տարիների ընթացքում Սյունյաց չքնաղ բնօրրամում շատ-շատ են իրենց ծեռագիր թողել, որի արդյունքում էլ մեծ որպես ժառանգ կլորեսի, որ 20-րդ դարասկզբին «Պասաճ» հանրախանութ է ունեցել, որտեղ ֆրանսիական ապրանքներ են վաճառվել: Ու կողքից մեկը ասում է՝ հյա-ֆրանսիական կապերի ստեղծման նախահայրը Գորիսն է: Ու մատու է մատուցվում: Մատու Գորիսի համար, մատու՝ ամեն մի գորիսեցու համար: Որովհետեւ ամեն մի գորիսեցի համար ունի:

գություն բաժին է հասել նորօրյա Գորիսը: Մեր քաղաքը յուրաքանչյուրիս հայրտությունն է ու ամեն մի գորիսեցու համար՝ աշխարհի կենտրոնը: Այս իր շքեղությամբ ծգունմ, իր գիրկն է հրավիրում թե՛ հային, թե՛ օտարերկրացիներին: Իզուր չէ, որ բանաստեղծն ու աշխարհոջակ կոմպոդիսոր Կոնստանտին Օռբե- յան երկնել են «Ով չի տեսել Գորի- սը, չի տեսել աշխարհ»:

Տոնի մասնակիցների համար հաճելի անակնկալ էր պատրաստվել Ս.Խանզարյանի անվան թիվ Ը դպրոցում: Ասմունք, երգ, պար՝ համեմված մանկական հոգու անմեղությամբ: Ծաղկեդրումներ կատարվեցին Ս.Խանզարյանի, Ակ.Բակունցի Յայրենական մեծ, Արցախյան պատերազմներում զրիվածների հիշատակներին կառուցված արձաններին: Եվ հուշահամալիրը դարձել էր

...Ու դեռ աշխարհին ներկայացնելու ենք այն Գորիսը, որը կա մեր նպատակների ու ծրագրերի մեջ: Ես բազմից նշել եմ, որ առաջիկա հինգ տարիներին մեր քաղաքում շատ բան է փոխվելու: Այս ընթացքում արվել են հնարավորինն ու անզամ անհնարինը, իսկ առաջիկայում հնի ու նորի յուրահատուկ ներդաշնակությամբ ու համարությամբ մեր Գորիսը կներկայանա պատմամշակութա- կայի առաջնային գործություններից մեջ մեր առաջիկա հինգ տարիներին մեր քաղաքում շատ բան է փոխվելու: Այս ընթացքում արվել են հնարավորինն ու անզամ անհնարինը, իսկ առաջիկայում հնի ու նորի յուրահատուկ ներդաշնակությամբ ու համարությամբ մեր Գորիսը կներկայանա պատմամշակութա- կայի առաջնային գործություններից մեջ մեր առաջիկա հինգ տարիներին մեր քաղաքում շատ բան է փոխվելու: Այս ընթացքում արվել են հնարավորինն ու անզամ անհնարինը, իսկ առաջիկայում հնի ու նորի յուրահատուկ ներդաշնակությամբ ու համարությամբ մեր Գորիսը կներկայանա պատմամշակութա-

յին այլ քաղաքների կողմին: Արևածագը ծրագրերը հնարավորություն են ընծեռում համարձակ բարձրածայր ներկայացնելու համար առաջին հերթին Դայաստան աշխարհին խաղաղություն է պետք որն է այս տոնական օրով մաղրուս են բոլորին: Թող մեր ընտանիքները լեցուն լինեն երեխաների ծնունդները որվ, թող երջանկությունը հաստատականորեն բնակվի մեր օջախներում, իսկ լավատեսությունը մեր ուղեկիցը դարձնա: Արդուություն են հաջողություն են մաղրուս բոլորին»:

Եվ տոնի մասնակիցները ծաղկություն կեղուում են կատարում Գուսան Աշոտի, Սուլք Գրիգոր Տաթևացու արձաններին, ուղեւորվում Յին Գուստի րիս: Սուլք Յօհվասինե եկեղեցուածաներգությունից հետո «Թորոցը տակը» բիբլիական անձեռակերտ միջամատ է բացվում, որտեղ ժայռածայրին է սիրահարվում, որտեղ ժայռ ոզ ժայռին է համբույր տալիս ու ... բամբասում: Այստեղ ամեն ինչ ժայռ ուրի լեզվով է ու կանոններով: Ժայռ ուրի այս աշխարհում հավաքվելու են Ակ.Քակունցի հերոսները՝ պարզ արդար, ազնիվ, սպասուներով լինելու համար:

Կոլուս կալայ Կալայշապի առաջնական վահանակ է պատրիարքական պատրիարքության մեջ՝ առաջնական գործադրությունը կազմում է Կյորեսա-ի հերոսների համար առօրյայով, Կենսակերպով, եւ ժայռեղեն այս աշխարհում սեր է ծովում, կարոտ եւ նոյնինչ ալպիական մանուշակի առէջների մեջ ճոճը դրած քեզզն է զարմանքով նայում Սինա Բիբու գործած գորգին եւ որոշ շում ճոճն այդուել դնել. ախր Մինա Բիբու գորգի գոյները չեն խամորում ժայռաշխարհում ժամանակներու խառնվել են իրար եւ մինյանց հերթ չտալով՝ պատմում են Գորիս դարձած ած Կյորեսի մասին, որ ժամանակների հետ ավելի է հզորանում: Այս

Կյորեսի, որ 20-րդ դարասկզբին «Պասած» հանրախանութը է ունեցել, որտեղ ֆրանսիական ապրանքներ են վաճառվել: Ու կորդիգ մեկնաւում է՝ հայ-ֆրանսիական կապերի ստեղծման նախահայրը Գորիսն է: Ու մատադ է մատուցվում: Մատադը Գորիսի համար, մատադ՝ ամեն մի գորիսեցու համար: Որովհետեւ ամեն մի գորիսեցի մի ուրիշ համ ու հոտ ունի:

Տոնի մասնակիցների համար հաճելի անակնկալ էր պատրաստվել Ս.Խանզադյանի անվան թիվ 6 դպրոցում։ Ասմոնք, երգ, պար՝ համեմական մանկական հոգու անմեղությամբ։ Ծաղկերպումներ կատարվեցին Ս.Խանզադյանի, Ակ.Քակունցի Դայընական մեծ, Արցախյան պատերազմներում գրիփածների հիշատակներին։ Խարսչական արձանները

տակներին կառուցված արձաններին: Եվ հուշահամալիրը դարձել էր հայրենասիրության և պատմության մարտական պատրաստվածության իրենց աստիճանը Նրանց կողմից ցուցադրված մարտական հնարքները կրկին հավաստեցին հայոց բանակը Վաղը, մյուս օրը համալրվելու է Նոր զինվորներով, զինվորներ, որ արդեն «մարտական» բովով են անցել, նրանց ոգին Սասնա Դավթի թուր կեծա-

կին է, որից չի կարող փրկվել ոչ
մի Սսրա Մելիք: «Այունիք» պարա-
յին համույթը Գորիսի տոնը յուրո-
վի շնորհավորեց. Գեղեցիկ պարեր՝
բարձր կատարողականություն: Դիւլա-
հարների համույթի կատարումներն
էլ օրը լցուին առնականությամբ, իսկ
Ակ.Բակունինից անվան թիվ 1 ավագ
դպրոցի երգչախումբն Ակ.Բակուն-
ինի տուն-բանգարանում տոնի մաս-
նակիցներին նվիրեց ամուշաբույր
Յայսատանի մի-մի կտոր, եռագույնին
ծփանք ու արծվի սլաք:

Գորիսեցին հյուրասեր է: Գորիսեցին չի կարող իր տաճր նստել, սեղան բացել եւ իր ընտանիքի անդամների հետ միասին ասել՝ շնորհավորություն տոնող, Գորիս: Նա փողոցում է սեղան բացել, որ բոլորին շնորհավորի, եւ բոլորով բաժակ զարկեն: Սեղաններու մեջ են առատությունից: Խորովածը ու խաչը ու խաչապիրը առաջ են:

Ներն էլ անելանելի վիճակում են ուս հրավերն ընդունեն, ուս մերժեն որ չնեղանան: Գորիսեցիք այսպիսին են՝ եթե հրավերը մերժեցիք, դա նրանց համար աշխարհի վերջը է ուրեմն, օգտվիք, որ աշխարհի վերը չինի, որ միշտ աշխարհի սկիզբ լինի... եւ արարող գորիսեցու սուսան միշտ շեն լինի ու խաղաղ: Իսկ գորիսեցին շատ է սիրում իր հայրենիքը եւ խաղաղությունը նրան պետք հայրենիքը շենացնելու համար: Չներեւաց առեւ երեխաների կտավներում: Ամեն կտավ մի ներքոյն նվիրված Քայաստանին: Իսկ հեղինակներն Արամ Սաշուրյանի դեկավարած գեղագիտության ազգային կենտրոնի Գորիսի մասնաճյուղ սաներն են: Գորիսի տոնին իրենց ուրույն ձեռագիրը ներկայացրին նաեւ Գորիսի քաղաքային պատկերասրահի, Գ.Պարոնյանի անվան արվեստի դպրոցի, Ա.Օրյանի անվան շախմատի դպրոցների սաները, կանանց զարգացման «Ուսուլը», ֆրանսական խոսների մշակութային կենտրոնները:

የኢትዮጵያ

Քաղաքի նախակրթարան-
ների սաները եւս մեծերի ննան
Եկեղեցանակցում էին Գորիսի տա-
րեղարձին ասելով՝ առանց անմեղ
մեր ժայիտների տոնը տոն չի կարող
լինել:

Գորիսը մի տարով էլ մեծացավ,
եւ հոկտեմբերի 1-ի օրը յուրաքան-
չյուր գորիսեցունն էր:

— Այս սողոնց մեզ միշտ ապրելու-արարելու համար նոր լիքըերէ է հաղորդում, — ասում է Անահիտ Սարգսյանը, — սոնի խորհուրդը շատ մեծ է, այն մեր կենսակերպն է, մեր արարումների հաղթանակը, զալիք հաղթանակների ու լավ օրերի թալիսնանը:

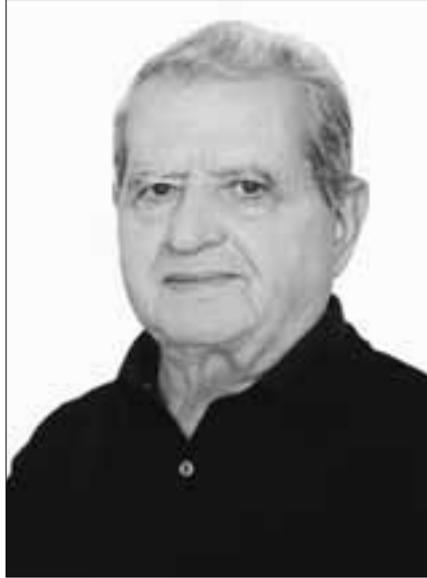
Իսկ բանաստեղծուիկ Դուլիխիկ
Դայրապետոյանը Գորիսի բարբառով
Գորիսին նվիրված իր ստեղծագոր-
ծությունն է կարորմ՝ ի պատասխան
այս հարցին, թե տոնն ի՞նչ մեսից ու-
նի իր համար:

— Մեր դրամատուրգի Կյորեսի սարերը, ժայռերը, ծորերը՝ այ ժողովուրդ, որից կարգի են: Առավոտ կանուխ լուսը բացվելուն (պնդվալա) են՝ սկսվում է բազմազան ծուերի ծլվոցը, դայլայը, ավետուու բացվող արեւածագը: Մաքուր օդը լցվում ա իսկոյն քաղաքին վրա. մեկ էլ տեսար՝ հրատապ անձրեւ ա: Կանաչը կանաչի հետ խոտում ա, ծաղկիը ծաղկի հետ բուրում ա, ռանգ-ռանց գոյները նանուս կյործած կարպետի ննան ալավ-ալավ ա անում: Մին սիհրումը եղանակը տասն անգամ շոր ա փոխում: Ծորերին, սարերին, թբերքին թիսայը անոթիսած նորահարսի հարսնաքրոյի շոարշի ննան սահում ա, ու շատ նախշուն ա: Առավոտը կանուխ ցողաքարախն հովը մեղմ գուրգուրում ա, ու մեկ էլ թիրդան պարզում ա: Մի պատար հետո արեւը տվալ ա քթերին: Յավաշ-յավաշ, մին էլ մետք փոխվում ա՝ թիսպում ա, քամին փշում ա, մին էլ տեսար ամարտա ա, կայծակը ճայթում ա, շողը տամ ա ծորերին, գետինը ցնցվում ա, ասես աշխարհի վերջն է: Ու մին էլ տեսար ծիածանը կապեց Շորու ծորավը, Արմենասարի, Լասոյի խուրից մինչեւ Հումբարի ծորք... Աննան է մեր Կյորեսը, ննանը չկա:

Սեծանաս բարով, Գորին, Եւ
թող Երկինքը միշտ խաղաղ լինի,
արարում՝ հավերժ, օջախտ՝ տար ու
տուն կանչող, թեզ՝ Ասսու օրինու-
թյունն ու աջը՝ մեր Գորիս, մեր սուրբ-
սրբոց՝ ասում են գորիսեցիները:

ԱԼՎԱՐԴ ՄԵՍՐՈՊՅԱՆ

ԱՆՎԱՆԻ ՌԵՆԴՐԳԵՆԱՔԱՆՔ

Սյունիքում, նաեւ հանրապետությունում, շատ շատերն են ծանաչում ունենալու համարան Միքայել Վաղարշակի Կարապետյանին, նույնիսկ նրանք, ովքեր որեւէ առողջական խնդրով երբեք չեն դիմել նրան, չեն ստացել նրա օգնությունը: Ուղղակի բարձր պրոֆեսիոնալիզմով եւ նույնքան բարձր մարդկային հատկանիշներով պարուրված բժշկի անունը, բերանից բերան փոխանցվելով, ծանաչման ահա այսպիսի բարտեզ է ուրվագծել նրա համար:

Բայց նույնիսկ այդքան մեծարիկ ճանաչողների մեջ շատ քերը գիտեն, որ անվանի ռենտգենարանը մասմագիտությամբ մանկական բժիշկ է, մանկարույժ: Կյանքն այնպիսի ընթացք է ստացել, որ հաճախակի եմ լինում առողջապահական հիմնարկություններում: Այդ օրվա այցելությունս կապ չուներ ոչ հիվանդության, ոչ էլ հիվանդատեսության հետ: Լրացել եր բժիշկ-օննոտքնարան Միքայել Կարապետյանի ծննդյան 80-ամյակը: Այդ առիթի ցանկանում էի սեղմել նրա ձեռքը, շնորհակողել: Այս, լրացել է 80 տարին, իսկ նա դեռ շարունակում է աշխատել, որպիսեւ այդ աշխատանքի կարիքը դեռ կա, հասարակությունը դեռ զգում է հատկապես նրա պրոֆեսիոնալիզմի կարիքը: Տարիների հետվից էլ քաղցրությամբ է խոսում իր չիրականացած երազանքի՝ մանկական բժիշկ դառնալու մասին: Բայց դե, ինչպես ասում են, անցածն անցած է, հետ չես բերի: Իսկ եթե Աստված անհատին շնորհ է տալիս, ապա տալիս է ամեն ինչում: Շնորհն Աստված է տվել, իսկ մասնագիտությունը ձեռք է բերել պատահականորեն: 1953-ին բժշկական ընդունվել չիաջողվեց: Այդ տարիներին այդտեղ ընդունելության քննություններ էին հանձնում

Վեց առարկայից: Քննությունները հանձնեց, բայց մրցույրով չանցավ: 1954-ին ամեն ինչ հաջող ստացվեց, ընդունվեց մանկաբուժության ֆակուլտետ: Դժվարություններով լցված, բայց եւ բաղցը տարիներ էին: Երիտասարդ էր, ապագային նայում էր հոլյուսվ ու հավատով: Ուսանողի ապրուստը բոլոր ժամանակներուն էլ դժվար է եղել, իրեն՝ առավել եւս: Հայրը՝ Վաղարշակ Կարապետյանը, մէխանիզմատոր էր շղկենտրոնի կոլտնտեսությունում, իսկ մայրն աշխատում էր տրիկուտաժի ֆաքրիկայում, կարող բանվորուիլ էր: Բանվորի աշխատավարձով վեց հոգանոց ընտանիք պահելը, դրա հետ նաև երեւանում բժշկականում սովորող՝ այնքան էլ հեշտ գործ չէր: Դժվարություններով ճեղք բերված միշտ էլ քաղցր է լինում: Գերազանց զնահատուակներով էր սովորում: Այսօր էլ հպարտությամբ է հիշում, որ բժշկականի «Ապագա քժիշկ» բազմատիրաժու գերազանց առաջադիմության համար գովասանիք խոսր էր ասվել իր եւ իր ավագ ընկերոջ, համարադրացի, այսոր երջանկահիշատակ Գառնիկ Սմբատի Միրզոյանի մասին:

1960-ին երիտասարդ մանկաբույժը վերադառնում է հայրենիք քաղաք, բայց մասնագիտության տեղ չինելու պատճառով որպես թերապեւտ-քժիշկ երկու տարի աշխատում է Խնձորեսկում: 1960թ. ամռուսանում է Գորիսում հայտնի Թաթարյանների տոնինից սերված Մայուրայի հետ: Ունենում են որդի եւ դուստր: Բոլոր ծննդների նաև նրանք փոքր ուրախություններով ուրախանում են, իսկ դժվարությունների դեպքում տրտմում: Զավակները ժամանականիներ են եղել, 8-րդ դասարանում արդեն բոլորոց գիտեին նրանց նտերնության մասին:

Երկու տարի անց նորից Գրիգոր է, եւ նորից թափուր տեղ չկա: Ազատ է միայն ռենտգենաբանի տեղը, եթե ցանկանում է աշխատել, պետք է 7-ամսյա վերապատրաստնան կուրսեր անցնի: Ահա թե ինչպես է մանկաբույժ թիշկ Կարապետյանը դարձել ճանաչված ռենտգենաբան:

Հեռուստատեսությամբ թովող հաղորդումների ընթացքում կամ ցուցադրվող կինոնկարներում չինական կամ ճապոնական գիր տեսնելիս ինձ միշտ տանջել է միտքը, թե ինչպես կարելի է այն հասկանալ, կարդալ: Ինքու հաճախ եմ եղել բժիշկ Կարապետոյանի կամ երեւանյան նրա գործընկերների հաճախորդը եւ միշտ էլ զարմացել, թե ինչպես են նրանք ընթերցում այդ մշուշապատ, կարծես զուտ մոխրագույն ջրամերկով ստեղծված կտավը, նրա վրա ընդհանրապես որեւէ բան տեսնում: Իսկ նրանք տեսնում են, կարդում այդ յուրահատուկ կտավները...

Իմ այցելության պահին նրա փոքրիկ աշխատասենյակ մտավ խիստ մտահոգ տեսքով մի երիտասարդ կին՝ ծերքին երկու ունետքեն լուսանկար, որի վրա նշանակում էին ոսնարարի ուկորների ֆալանգները: Բժիշկը դրանք մի պահ լուսաէկրանի վրա զբնելուց հետո ժպանականացրեց հաճախորդին՝ ամեն ինչ նորմալ է: Նկատեցի, թե ինչպես բժշկի ժպիտը փոխանցվեց հիվանդին, նրա մտահու դեմքն ակնթարթորեն պայծառացավ:

թյունների շղթայի վերջում լսում ենք բուժող բժշկի եզրափակող խոսքը՝ վերջնական եղանացության համար պետք է անցնել ռենտգեն կարբինետում: Միայն դրանից հետո է ամեն ինչ պարզ դառնում: Ահա թե ինչու է բժշկական տամյակ ծառայությունների մեջ առանձնանում ու կարեւորվում այդ ծառայության դերը: Բոլորովին նպատակ չունեն նույնիսկ փոքր-ինչ կասկածի տակ առնել բժիշկ Կարապետյանի աշխատանքային ընկեր-ռենտգենաբարանների մասնագիտական ուսակությունները, քայլ բոլորս էլ գիտենք հասարակության մեջ վաղուց արմատացած կարծիքը նրա վերջնական եղանացության մասին: Գուցեց շատերի ականջի համար պետիկ է հնչում, բայց փաստ է, նրա ախտորոշումներից ոչ մեմայրաքաղաքի խիստ մասնաւոցած բուժիմնարկներում չի տվում կամ էլ վերարդակավորմ: Ավելին, փաստեր կան այն սին, որ որևէ հիվանդի անհրաժընության դեպքում երեւան տեղի փոխելիս մայրաքաղաքի հինգանոցներում հարցնում են ո՞վ ո՞ղել ռենտգենաբանը: Ասել է թե ու բժիշկն իր բնագավառի հեղինակություններից է նաև երեւանում: 33 թվականին հանրապետության ողջապահության նախարարություն ռենտգենաբանության խորդը նրան շնորհել է բարձր կարևորագույն ռենտգենաբան-բժշկի կոչում, որը ս արիեւատավարժ աշխատանքի հահատուկ գնահատականն է:

Ես հաճույքով եմ գրում այս տողը, դրվիետու բոլորպին մտախություն չունեմ, թէ ընթերցողը սակածի իմ անաշառությանը, դաշտի ինձ մտացածին պատրյուններ հրամցնելու մեջ: Այս, ավախություններից զերծ եմ, նզի համոզված եմ, որ ընթերցներից շատերն են եղել նրա ուսահատուկ աշխատատեղ-գրայնակում, անձամբ համոզվել նրա որդը պրոֆեսիոնալիզմի մեջ: Ականալի պատճառներով թժկի ակադամարտում կարեւորվեց հատպես Արցախյան ազատագրական պարագի տարիներին: Հանգաների բերումով Գորիսը, մինչեւ չինի միջանցքի բացումը, Արցախը

իսր հայրենիքին կապող առաջին օդակն էր: Ասենք՝ դրանից հետո էլ Գորիսի դերակատարումն Արցախյան շարժման մեջ չնվազեց: Մարտական գործողությունների ընթացքում Գորիսի բժշկական կենտրոնը փաստորեն գիտվորական հոսպիտալ էր հիշեցնում: Տասնյակ վիրավորներ են անցել բժիշկ Կարապետյանի ռենտգեն կարիքնետով: Նրա կատարած դուրս էր սովորական աշխատանքային պարտականությունների շրջանակից, որն աննկատ մնալ չէր կարող:

11 1999թ. մայիսի 25-ին
Սպարապետ Կազգեն
Սարգսյանը նրան պար-
գևատրեց 1992-1994թ.
«Մարտական գործողու-
թյունների մասնակից»
կործանչառով, իսկ
2010թ. հունվարին Լեռ-
նային Ղարաբաղի Յան-
րապետության նախա-
գահ Բակո Սահակյանի
հրամանագրով բժիշկն
արժանացավ «Մար-
տական ծառայության
համար» մեդալի:

Կառավարական, գերատեսչական պարզեւութիւնը ստանալը յուրաքանչյուրի համար հածելի է, բայց միայն Եղակիներին է հաջողվում հասարակության կողմից համընդհանուր ճանաչման ու հարգանքի արժանանալ: Այս Եղակիներից նեկն էլ բժիշկ Կարապետյանն է: Որպես հարգանքի նշան ժողովուրդը նրան կոչում է ռենտգենոլոգ, որն այս դեպքում վարպետ պատվանական հմանից է: Հավանաբար շատերի հիշողության մեջ մնացել է զրույցն այն մասին, որ երբ հայ գրականության վարպետ Ավետիքակյանի ծննդյան 70-ամյակի համբիսության ժամանակ հրետորներից նեկն իր խորի մեջ բանաստեղծին բարեմաղթել է ապրել 100 տարուց ավելի, բանաստեղծը ձեռքի շարժումով ընդհատել է նրան եւ բոլորին լսելի ձայնով ասել՝ խնդրում եմ՝ Աստծօն գործերի մեջ մի խառնվիր: Խնանալով դա, Աստծունը բռնում է Աստծուն, իսկ իմ, ինչպես եւ բժշկի հարյուրակոր բարի կամեցողների կողմից ցանկանում նրան առողջություն ու երկար տարիների բեղուն աշխատանք:

Սիսիանում Հացի պոնը նշվեց 12-րդ անգամ

Զուրնա-դիլի հնչյունների ուղեկցությամբ թոնի շուրջից պակվում է առաջին անուշաբույր լավաշը, Եւ լսվում են 86-ամյա Սերգ տատի օրինանի հորսդերությունները:

„Հացարքիման ավանդույթը ժամանակին գյուղական ծանր առօրյայի ամենահամեղ հատվածն էր, - իշխում է Բռնակըր հանայնքի բնակչի Սեղու Սկրտչյանը: - Լավաշի բույրին միախառնվում էին ավանդական ուտեստների համուլուտը, թոնի շուրջ ծավալվող քաղցր ու տաք զրուցեցերը: Առաջին յոթ լավաշը, որ լրանում էր, մի աղջկա, մի հարսի ձեռն էինք տալիս, որ յոթ տասն բաժին հանի, մատադի ակն բաժնում էինք»:

Առաջին լավաշներն անցորդ-
ներին բաժանելու ավանդույթը չի

ଜୁଖିଟପୁର୍ବ ନାଥେ ଅଜ ଅନନ୍ଦାମ: ଉତ୍ତରେ
12-ରେ ତୁଠିବି ଏ ଶିଳ୍ପିତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତରିଣ୍ଯ
ଅନନ୍ଦାମ ଶିଖିବାମି ଅପାଇନ୍ଦୀତ୍ୟାନ ରାନ୍ଧା
ଫାରାମି ଲୋମ୍ଦିଂହ କ୍ଷାପନାମିକ୍ରାପିଲ୍ଲା
ଜ୍ଞାନି ଟିପନ୍ଦିର ନାପାଟାକ ତିନି କ୍ଷେତ୍ର
ନାଟିନାକ ଅକ୍ଷାତ୍ ହାବାପାଟେବନ୍ଦାନ
ଅପାନନ୍ଦିପ୍ରଭେଦେର, ନାନି ନାନି ନାରଦନ୍ତେ
ନାଥେ ମାତାପାତ ବ୍ୟାନିନ୍ଦିତ ମେହାକାମନୀ
ରେତିରେ:

Տոնական տրամադրությունը շարունակվում է հաջորդ օրը թանգարանում։ Օրինվում են հացը, աղը, ջուրը։ Աղբըն առ Աստված շնորհակալություն է տարվա բերքի ու հացի համար։ «Սյունիքում հաց ասելով՝ նկատի ունեն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մաս կազմող լավաշը։

Հակաշ թիսելու ավանդույթներն

այստեղ նույնը ամ իին են, որքան
արորդ: Այսինքն՝ Սյունիքը կանգնած է
լավաշի՝ հայոց հացի լուսաբաննան,
մերը հանարելու արնատներում: Մենք կանգնած չենք ապացույցներ
որոնելու շեմին. մենք դրանք ու-
նենք. մենք ունենք 9 հազար տարե-
կան ժայռապատճեղ՝ արորով հերկ,
պորտաքարդ՝ որպես պաշտամուն-
քային քար, հացի պաշտամունքի
հետ կապված ունենք ժողովրդա-
կան ավանդության մեջ տարածված
հազար ու մի պատկերացումներ»,
— Եօւմ է քանգարանի տնօրեն Ծովի-
նար Պետրոսիան:

Եվլոպական ժառանգության օրեին շղանակում կազմակերպվող տոնն այս անգամ իր «Ժառանգություն և համայնքներոց» խորագործ հորդորում է համայնքներին աչքի լուսի պես պահել մեր հոգեւոր-մշակութային ժառանգությունը։ Դայոց անկախության 25-ամյա հորեւամի ֆոնին ավելի է ընդգծվում օրվա ասելիքը. հայրենիքը հզոր է իր անցյալով, իր ավանդույթներով, ինչու չե, նաեւ հացի պաշարով։

«Դացը նույնչափ սուրբ է, որքան
հայրենիքը, – ասում է Արցախյան
պատերազմի ազատամարտիկ Մա-
րիետա Խաչատրյանը: – Յուրաքան-
չյուր հայ պետք է իր հացը վաստակի
իր հայրենիքում շատ եմ ուզում, որ

իշխանավորներն աշխատեն այս ուղղությամբ: Սա շատ գեղեցիկ տոն է, այնքան լավ են կազմակերպում, որ միշտ սպասում են»:

«Մենք՝ սիսիանցիներ, հացով ժողովուրդ ենք, ցորենի ռեկորդային թերթ ենք հավաքել, հացի շտեմարաններ ենք ունեցել, հացը մեր ամեն ինչն է, մեր կենցաղն է, մեր ապրելակերպը, մեր սրբությունը», – հավելում

Է Սիստեմի բնակիչ Ֆլորա Մարտիրոսյանը:

Հացարույր ուտեսաների ավանդական հյուրապահությամբ, ուրախ եղած-երաժշտությամբ, հացը փառաբանող կենացներով ու նադրանքներով եղափակվեց հերթական Հացի տոնը:

ԱՆԱ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ՄԿՐՏԻՉ ԶԱՐԴԱՐՅԱՆ.
**«Յնագեղներիս
սպասելիքները
Սիսիանի Աղիբու
ամրոց-բնակավայրից
բաւականաչափ մեծ էն»**

Էջ 1 ղեռեւս նախքան պետք դումները ենթադրել, որ բնակավայրը պետք է շատ հետաքրքրի լինի: Միայն Աղիսուի կորող-մահարձանի առկայությունը տեղիք էր տալիս Կարծելու, որ այդտեղ համապատասխան մշակութային «որամաշափի» բնակավայր պետք է լինի», - Եցեց արշավախմբի ղեկավար Սկրտիչ Զարդարյանը:

Նախնական հետախուզական ժամանակ դեռևս մակերեսին հայտնաբերվեցին որոշ նյութեր (նաև նավորապես՝ անտիկ դարաշրջանի խեցենեն), որոնք թույլ տվեցին մասնակի պատկերացում կազմել այդ ընակավայրի ժամանակագրական ընդորկման մասին։ Հուչարձանը գտնվում է Աղյուս գյուղի հարավային ծայրամասում անմիջապես Որոտանի կիրճ իջնող ըլի գագարին։ Պեղումները սկսվել են երկու պեղավայրով։ Նախեւառաջ տեսանելի է միջնադարյան պարիսպը, որի մի մասը քացվեց պեղումների ընթացքում, բայց հստակ երեւում են նաև անտիկ դարաշրջանի պարսպի հետքերը և մեկ սենյակ, որի պեղումը պահպանվել է առաջին համարում։ Այս պահպանվելու համար առաջարկ է առաջարկություն տալ, որը, ապագու, չի պահպանվել։ «Քուշարձանի շրջակայից գտնվել են հետաքրքիր ճարտարապետական դետալներ, որոնք պատկանում են շատ ավելի խոշոր ճարտարապետական կառույցի, գուցեւ եկեղեցու։ Կարելի է եղակացնել նաև, որ ենթադրյալ եկեղեցին բավականին երկար կյանք է ունեցել, որպիսեւ քարերի մի մասը պատկանում է զարգացած միջնադարին՝ 12-13-րդ դարերին, այսինքն՝ ավելի ուշ շրջանի, քան կորող-հուշարձանն է։ Այնեւեւարա՞ այդ ճարտարապետական համալիրն Աղյուսի ըլիին գտնվող բնակավայրի հետ փոխկապակցված է եղել», - նշեց արշավախմբի ղեկավարը։

ման աշխատանքները սկսել էին 2014թ. եւ շարունակեցին 2015-ին: Այս սենյակի կենտրոնում տեղակայվել է քառահանյունի օջախը՝ շրջապատված չորս սյուներով, որոնցից պահպանվել են դրանց հարիսխները: Օջախը բավկալանաշափ երկար է օգտագործվել, ինչի մասին է վկայում տեսական շերմությունից նրա կավե հատակի թրծվածությունը: Ամենայն հավանականությամբ այնտեղ գլխատուն է կառուցված ենիլ: «Այս կառույցը մեզ որոշակի պատկերացում տվեց միջնադարյան Աղյուսի մասին, որից հետո շարունակեցին պեղումները: Այստեղ շերտի խորությունը 4.5 մ է, որը լեռնային բնակավայրի համար միանգամայն պատկառելի խորություն է: Մյօմ մենք հետզինեն հասնում ենք Աղյուսի ամսիդի շերտերին: Դայտնաբերվել են քավկանաշափ հետարքի անտիկ գտածոններ, որոնք դեռևս խառնված են միջնադարյան շերտերի նյութերի հետ, քայլ արդեն մկանվում է ոչ միայն անտիկին, այլև հետուրատուկան՝ Վաղ երկանյան շրջանին (թ.ա. 7-5-րդ դր.) պատկանող նյութերի առկայությունը: Այնպես որ, հնագետներին սպասելիքմերն Աղյուսից բավկանաշափ մեծ են», – նշեց Ս.Զարդարյանը:

Պեղումներին եւ նոր հուշարձան-ների հետախուզությանը գործադրությունը պետք է բարձրացնի արշավախումբը զքաղվում է նաև Սյունիքի հին ճանապարհացանցի ուսումնասիրությամբ, որի տվյալների համաձայն հին Աղյուսուն՝ որպես Սյունիքի հանգուցային բնակվայրերից մեկը, գտնվում էր ճահանգի պատմական ճանապարհների խաչմերումների մեջին լուա:

«Թարմագա, զամանակամասան գալա-
ծոների ուսումնասիրությունը դեռևս ընթացքի մեջ է, բայց առաջին հայացքի ոչնչով աչքի ընկնող այդ նյութերի միջոցով հնարավոր է պարզել տվյալ ժամանակաշրջանի մարդկանց կացութածներ, կենցաղը եւ այլն, որ շատ կարենոր է, քան մի գեղեցիկ անորդ (թեպես գեղեցիկ անորդ է չենք հրաժարվի)», — նշեց ինացիոնը եւ հայլելու որ ութիւնս

Մ.Զարդարյանի տեղեկագմամբ՝

Հատարված ուսումնասիրությունների արդյունքների վերաբերյալ: Ինչպես նշեց Ս. Զարդարյանը, ամեն ինչ դեռ առջեւում է, քանի որ այդ բնակավայրի աերոլուսանկարները ցույց են տալիս նրա հստակ պլանավորում՝ փողոցներ, առանձին բնակելի թաղամասեր եւ այլն: Մասնագետների կարծիքով՝ դա շարքային բնակավայր չէ, հնարավոր է, որ այն նոյնինիկ իշխանանիստ քաղաք է եղել, եւ նման ենթադրության հիմքերից մեկն էլ կորող-հուշարձանի հարեւանությամբ գտնվելու է: «Իսկ եթե հաշվի առնենք նաև այն, որ Սյունիքը Յայսատամի մյուս շրջանների համեմատությամբ աչքի է ընկնում նաև իր իրապես խիստ բնակեցմամբ պատճեական գրեթե բոլոր շրջաններում, ապա նման նշանակալի բնակավայրի առկայությունը միանգամայն օրինաչափ է», – պարզաբանում է հնագետը:

Թերեւս խիստ բնակեցված լինելու պատճառներից մնեն էլ լեռնային հողի բերդիության հանգամանքը և Ոչ հարթավայրային այլ «համեստ» դարավանդներից մարդիկ ստացել են առավելագույն թերը: Բնակչության խտության մասին է վկայում նաև Սյունիքում հայտնաբերված երաժշտական գործերը:

ღանի այլ պատմական հուշարձանները:

Սկրտիչ Զարդարյանի հավաստացմանը՝ Սյունիքը մեզանում արտակարգ է մի քանի մակարդակներուն Նախեւառաջ՝ ոչ այնքան մեծ տարածաշրջան լինելով՝ Արշակունիների բանակին նա տվել է ամենաառաջը (19400 հեծյալ): Սա նոյն պես բնակչության խտության ցուցանիշ է. չէ՞ որ նահանգը նմանակի գործ տրամադրելով համեմունք պետք է շարունակեր իր աւտոտիվ տնտեսական գործառույթները: Գտնվելով Իրամից Յունիշայի Կովկաս տանող ճանապարհներու հանգուցակետում այն նաեւ շատ կարեւոր դերականարուն է ունեցել միջտարածաշրջանային տարածների արեւտիր ոլորտում: Բուն աշխարհագործական դիրքից բացի, դրա նշանակալիորեն նպաստել է նաեւ Սյունիքում տարաբնույթ հումքը (օրսիդիան, պղինձ, երկար եւ այլ արագական քարեր):

«Բայց պեսք է արձանագրեան նաև, որ, իր պատմանշակութայի արժեքից քաջի, Սյունիին աչքի ընկույս սեփական հուշարձանների հանդեպ սյունեցիմերի մի մասունք ոչ բարեխիղդ վերաբերնունքով։ Եթե չեմ տեսել Հայաստանուն այդպիսի մի շրջան, որտեղ այրախն «նապատակային» քամուն պատմական հուշարձանները։ Գաճախտուզության մոլուցը Սյունիիուն սարսափիել է, եւ եթե այրախն շարունակվի, եթե չեմ զարմանա, եթե որոշ ժամանական անց տեղի պատմական հուշարձաններն ամրողովվին կործանվեն։ Այս ոչնչացմանը հատկապես նպաստում են հանքերի շահագործումներն ծանապարհերի, գազատարմերի կառուցումը եւ այլն։ Ընդ որում այս ամենը կաստարկվում է առկա օրենքների ակնհայտ խախտումներուն սակայն դրանց նախաձեռնողները որ որեւէ պատիհ չեն կրում, – ի վլորովնումը արտահայտեց Մկրտիչ Զարդարյանը։

«Իսկ միգուց պատճառը սե փական արժեքները չճանաչելու է դիտարկմանը հնագետը պատասխանեց, որ բազում արդարացում ենք կարելի է գտնել, բայց դրանցին ոչ մեկն իրական արդարացում չկատարվի»: «Մենք սիրում ենք սեղանների շուրջ խոսել մեր ազգային արժեքներից բայց գործնականում բոլորովին հակառակ պատկերն է: Պատճառակա արժեքներ պահպանելու համա պատասխանատու են բոլոր՝ իշխանական օղակներից մինչեւ հասարակ քաղաքացին», – նշեց Զարդարյանը եւ հավելեց, որ պեղումներին մասնակցող տեղացիների շշուանում բացատրական աշխատանքներ են անցկացնում, ինչն, իհարկե

ի արդյունքը տալիս է, բայց դա
բավարար չէ: Ի վերջո, ամենամեծ
ավերողը շարունակում է մնալ հնգը-
սյունեցին, մինչեղու նա է այդ տա-
րածքի լիարժեք տերը:

«Ույծում կատարված որո-

ավերածությունների հետ կապված
առիթ են ունեցել ոստիկանության և
դատախազության հետ առնչվել ու
հիասքափվել, քանի որ նրանք չեն
կատարել իրենց տված խոստու-
ները խնդրի լուծման վերաբերյալ:
Իսկ ավերումները շարունակարա-
ծավալվում են: Անգամ առանձին
դեպքերում դատական գործերը
ավարտին հասցնելու պարագայու-
պատճեն է շարքային կատարողը-
բայց ստվերում է մնում նրա «պատ-
վիրատում», – իր մտահոգություն-
է հյատնուն Ակրտիչ Զարդարյանը:

Արշավախնքի ղեկավարի համար պատմամբ՝ աշխատանքների ըստ թագրում առաջացող զուտ գիտական խնդիրների լուծման ուղինելի միջու է գտնում են, այլ հարց է հայտնաբերված պատմական հուշարձանների պահպանությունը, որ ինչպես արդեն նշեցինք, Սյունիքում զած մակարողակի վրա է գտնվում

Մինչեւ, մշակութային խնդիրներն ունեն նաև կիրառական՝ քաղաքական չափում, հատկապես Սյունիքի նման մարզում: Ի վերջո, եթե մենք ինքներս մտահոգ չենք մեր երկրի մշակութային ժառանգության պահպանման հարցում, ապա ի՞նչ ենք պահանջում մեր հարեւաններից:

Պատասխան կայ ինչպես առաջ գործությունը:
Պատմական հիշարձանների
պահպաննան գործում հնագետոց
կարեւորում է Երիտասարդության
Եւ լրատվամիջոցների դերը: Իր
աշխատանքքային գործունեության
ընթացքում նա հաճողիակել է բազում
Երիտասարդների, ովքեր ապելի
սրտացավ են պատմական արժեք-
ների պահպաննան հարցում, քան
տարբեր ասուլների դեկապարներ:

Սյունիկուն, ինչպես մասնագետներն են վկայում, անցած տասնամյակներում հետաքրքրական ուսումնասիրություններ քիչ են կատարվել։ Մկրտիչ Զարդարյանի հավաստմանը՝ սա ուներ իր որոշակի պատճառներ՝ անհարում Շիռուրունիներ

ճառսիրը. աւցյալու Վիտուքյունների ակսենտան համապատասխան ֆինանսական միջոցներ չի ունեցել այստեղ լայնածավալ պեղուններ իրականացնելու համար: Բացի դրանից՝ զգալի էր նաև նաև նախագետների պակասը՝ տվյալ տարածքի լիարժեք ուսումնասիրության համար: Եվ եթե Արարատյան դաշտավայրը համեմատարար լավ է ուսումնասիրվել, ապա նույնը չի կարելի ասել Սյունիքի, Լոռու, Աշոցքի մասին: Վերջին տարիներին իրավիճակը հետզինետե փոխվում է. բավական է ասել, որ Սյունիքում արդեօն իրագործվում են երեք շարունակական միջազգային հնագիտական ծրագրեր, որոնք միտված են քարենարարի (Դեկավար՝ Բորիս Գասպարյան), պղինձ-վաղբրոնզեդարի (Դեկավար՝ Պավել Ավետիսյան) եւ անտիկ դարաշրջանի (Դեկավար՝ Սկրինչ Զարդարյան) նպատակային հետազոտմանը:

«Ավելի քան տասը տարի աշխատելով Սյունիքում չեմ դադարում հիանալ այս շրջանով, այն ամեն տարի մի նոր անակնայք է մասուցում հնագետներին: Սյունիքը իսկապես մի հրաշք է, մնամ է տիրություն անել նրա նույնաբան հրաշալի հուշարձաններին», – նշեց Ակրտիչ Զարդարյանը:

Սլվիտիչ Զարդարյանը պարզաբանեց նաեւ, թե ինչու տարածաշրջանից հայտնաբերված գուածները չեն հանգիւանում տեղի երկրագիտական թանգարաններում։ Նա նշեց, որ նախեւառաջ նյութերը տեղափոխվում են մայրաքաղաք՝ տարաբնույթ մասնագիտական ուսումնասիրության համար։ Բացի դրանից՝ Սյունիքի թանգարանները չունեն համապատասխան տարածքներ եւ միջոցներ դրանք պատեստավորելու, վերականգնելու եւ ցուցադրելու համար։ Մարզի երկրագիտական թանգարանները մեջ ուժառություն ներուի լիովանում

Են դժվարություններով փրկություն կատարելու համար պատշաճ պահպանել իրենց արևկա ջուրերը, իսկ նոր, այն էլ մեծաքանակ գտածների համար հաճապատասխան պահողներ են անհրաժեշտ: Չնայած անձնակազմի շարունակական ջանքերին նրանց պրոբլեմները չեն պակասում: «Ուեեւ, ի վերջո, Սյունիիրից հայտնաբերված նյութերը, ցուցադրվելով մայրաքաղաքի պատմության թանգարանում, աշխատում են ճախիւառաց Սյունիիրից համար», – եղրափակեց Սկրոտիչ Զարդարյանը:

3.Զ. Սյութը պատրաստվելոց հետո
կրկին պեղումներ են կատարվել
Աղիսու ամբողք-քնակավայրում,
որոնց հետագայում,
հնարակութեամբ ռէխարսմ քեզը

Խորհրդական դաշտում, թերը
էջերում կանդրադաշնանք:

«Փերի» մանկական թերթը 15 տարեկան է

2001թ. երեանի «Զանգակ» հրատարակչությունում լույս տեսավ «Փերի» թերթի առաջին համարը: Թերթը, որ 15 տարի առաջ տպագրվելով 1 մամուլ ծավալով, հասավ Գորիս ու մոտավ 1500 տուն, սիրեց ու դարձավ 1500 երեխայի բարեկամն ու զրուցակից, փոքրիկ սյունեցիների, գիր ու գրականություն սիրող երեխաների ընկերն ու բարեկամը:

Թերթը տպագրվում է ուսումական տպարվանքությունում 6 համարով:

Այս տպարիների ընթացքում եղան երեխաներին սիրող, լրագործության արժեքն համարող, թերթի հարցը պահու անհատներ ու կազմակերպություններ, ովեր սատր կազմակերպությունների նրան: Թերթի 25-րդ համարի լույս տեսնելու կազմակցությամբ խմբագրությունը հրավիրեց իր ակտիվ ընթացողներին ու ստեղծագործողներին Գորիսի թիվ 3 դպրոց: Ամփոփվեցին հայուարապահ մրցույթներն ու առաջին անգամ ցուցադրվեց ու հանրության ներկայացվեց «Փերի»-ի էլեկտրոնային տարբերակը: Տավոք, ֆինանսների սուրբության պատճենով այդ աշխատանքը չչարունակվեց:

2006-ի հունիսի 1-ին «Երեխաների պաշտպանության միջազգային օրը»՝ «Փերի»-ի խմբագրությունը, կրկին հաշվետու լինելով իր փոքրիկ ընթացողներին, հավաքեց նրան Գորիսի պետական դրամատիկական թատրոնի դահլիճում: Երգը, երաժշտությունը, պարն ու ասմունքը համեմեցին միջոցառման մասնակիցների օրը՝ այն դարձնելով նաև «Փերի»-ի օր:

2008թ. վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանին հղած նամակից հետո թերթը ստացավ պետական աջակցություն:

Չնայած սուր ֆինանսավորմանը, այնուամենայնիվ, կայուն ներդրումն օգնում է, որ խմբագրակազմն աշխատու հանգիստ, ապրի ստեղծագործ աշխատանք:

ԵԱՀԿ-ի հայտարարած «Պայքար անապատացման դեմ» մրցույթին թերթը իր էջերը տրամադրեց երեխաներին, ովքեր մոտահոգ էին այդ հարցում: Տպագրված հոդվածների շարքի համար լրատվամիջոցները ապա հրապարակեց ամփոփված մրցանակը:

2012թ. «Փերի» մանկական թերթի տնօրեն-խմբագրի Էլմիրա Բալասանյանը արժանացավ ՀՀ ժուռանականների միության «Հավատարկման մասնագիտության» ուկեմեղալիք:

2013թ. ապրիլին մարզի դպրոցներում կազմակերպվեց հանդիպումներ գորի եւ մամուլ նվիրյալներ՝ մանկագրի Սուրեն Մուրադյան, «Խառուտիկ» եւ «Լուսապահ» մանկական թերթերի խմբագրները, խորհրդական առաջապահները, խաչքարները ու համելուկները հետաքրքիր նոր գորի առաջ ճնշել է «Փերի» ու դարձել մեր առօյսայի մասնիկը: Ծնորհավորելով նրա ժողովում, հետաքրքիր այցելարությունը կազմական մեջ:

Հանդիպումների արդյունքում, բարենարարական ստեղծագործող, գորի եւ գրականության սիրահար դպրոցականներ, ովքեր հետո տպագրվեցին «Փերի»-ի էջերում:

Անցած տարի 2015-ին, քաղաքային իշխանություններն անցան քրնակությունում:

Քննական էին նաև մանկական ստեղծագործություններ, նշվում մանկական թերթերի ները երեխաների ընթացած հրության ու գորի հանդեպ ունեցած սիրությունում մեջ:

Հանդիպումների արդյունքում, հայտնաբերվեցին ստեղծագործող, գորի եւ մանկական սիրահար դպրոցականներ, ովքեր հետո տպագրվեցին «Փերի»-ի էջերում:

Անցած տարի 2015-ին, քաղաքային իշխանություններն անցան քրնակությունում:

...Գորիսի երիտասարդական միության գրասենյակում «Փերի»-ի ընթացողներն են, ծնողներ ու նաև կազմական թերթերի բարեկամությունը:

■

Իհկ թղթակիցներ, հյուրեր:

Թերթի տնօրեն-խմբագրի Էլմիրա Բալասանյանը հավակայությունը ուղարկեց իր համար լրատվամիջոցներին: Տնօրինությունը մարզի մարզական լրատվամիջոցներին ապա հրապարակեց ամփոփված մրցանակը:

Թերթի ընթացողների Արտյոմ Աղաջանյանը Գորիսի թիվ 3 դպրոցում:

— Եր արդեն տառածամազ էի, «Փերի» մանկական թերթը իմ սիրելին էր: Դիմա էլ է այրպէս: Թերթում տպագրված հետաքրքիր նոր գորի առջում ու փոքրերի ստեղծագործությունները, խորհրդական նոր գորի առջում մեծէր է իր փոքրերի ստեղծագործությունը:

Պուլիչ էին ու անկեղծ ելույթները, բարենարարական ստեղծագործությունները Սյունիք և անմասները կազմում էին մասնագիտության մեջ: Կազմակերպությունը մասնակի մասնագիտության մեջ մասնակի մասնագիտության մեջ:

3. Օ. «Այունյաց երկիր» թերթի խմբագրականը սրտանց շնորհական վրում շնորհական վրում է «Փերի» թերթի խմբագրի Էլմիրա Բալասանյանին, թերթի ընթացողների մասնագրականի հիմնարդարման 15-ամակի կազմակցությամբ: «Աշխատանքը դարձավ ավելի համեմեցի եւ արյունավետ:

...Գորիսի երիտասարդական միության գրասենյակում «Փերի»-ի ընթացողներն են, ծնողներ ու նաև կազմական թերթերի բարեկամությունը:

Հանդիպումների արդյունքում, հայտնաբերվեցին ստեղծագործությունների մեջ գորի առջում մասնագիտության մեջ:

Ասստանական գործը կիրակում է անմասների մեջ: Այսօր անմասների մեջ գործը կիրակում է անմասների մեջ:

Ասստանական գործը կիրակում է անմասների մեջ: Այսօր անմասների մեջ գործը կիրակում է անմասների մեջ:

Ասստանական գործը կիրակում է անմասների մեջ: Այսօր անմասների մեջ գործը կիրակում է անմասների մեջ:

Ասստանական գործը կիրակում է անմասների մեջ: Այսօր անմասների մեջ գործը կիրակում է անմասների մեջ:

Ասստանական գործը կիրակում է անմասների մեջ:

